

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2015

Denisa Poršová

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA VÝTVARNÉ KULTURY

GEOMETRICKÁ ABSTRAKCE - MALÍŘSKÝ CYKLUS

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Denisa Poršová

Učitelství výtvarné výchovy pro SŠ a ZUŠ

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Stanislav Poláček

Plzeň, 2013

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 29.června 2015

.....

Vlastnoruční podpis

Ráda bych touto cestou poděkovala MgA. et Mgr. Stanislavu Poláčkovi za odborné vedení a pozitivní motivaci.

Dále děkuji všem, kteří mě v úsilí o vypracování diplomové práce podporovali, především své rodině a kamarádům za velikou trpělivost.

V Plzni, 29. června 2015

.....
vlastnoruční podpis

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINAL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ
PRÁCE.

Obsah

ANOTACE	8
1 ÚVOD	9
2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	11
2.1 Abstrakce	11
2.2 Geometrická abstrakce	12
2.2.1 Orfismus	12
2.2.2 Suprematismus	14
2.2.3 Neoplasticismus	14
2.2.4 Raysmus	15
2.2.5 Konstruktivismus	15
2.3 Expresivní abstrakce	16
3 VLASTNÍ TVORBA	19
3.1 Hledání, inspirační zdroje	19
3.2 Zpracování tématu	20
3.2.1 Grafický postup praktické části práce	20
3.2.1.1 Tvorba vlastních fotografií	20
3.2.1.2 Úprava fotografií pomocí počítačového programu	21
3.2.1.3 Malba akrylovými barvami	21
3.2.1.4 Šablonový tisk akrylem	22
3.2.1.5 Malba krajiny.....	22
3.2.1.6 Lineární kresba	23
3.2.1.7 Froasáž.....	23
3.2.1.8 Finální verze	24
3.2.2 Příprava materiálu	25
4 DIDAKTICKÁ ČÁST	27

4.1	Příprava výukové jednotky výtvarné výchovy pro 2.A.....	28
4.2	Příprava výukové jednotky výtvarné výchovy pro sextu	33
4.3	Příprava výukové jednotky výtvarné výchovy pro Primu	37
4.4	Závěr reflexe.....	40
5	ZÁVĚR.....	41
6	RESUME	42
7	SEZNAM LITERATURY	43
7.1	a) knižní literatura.....	43
7.2	b) internetové zdroje.....	44
8	SEZNAM PŘÍLOH.....	45

ANOTACE

V mé diplomové práci jsem se zabývala geometrickou abstrakcí, kde jsem na tohle téma vytvořila šest velkoformátových obrazů o velikosti 150x100cm. Pro své obrazy jsem hledala inspiraci v krajině a okolí, kterou jsem mýjela při jízdě dopravními prostředky při mých běžných cestách, tedy nejčastěji se jednalo o budovy, lesy, pole a silnice. Dále jsem samozřejmě čerpala i v historii abstrakce, kterou jsem shrnula v teoretické části mé práce. Celá práce se v průběhu vyvíjela, původně jsem postupovala od fotografie, přes kresbu k malbě a od malby ke kresbě, přičemž na celou tvorbu mělo vliv mé okolí. Tyto vlivy je možné zaregistrovat od počáteční fotografie až po výsledné dílo.

Didaktickou část jsem zkoumala na třech výukových jednotkách. Zajímalo mě, zda žáci dokážou pochopit a pojmout abstraktní umění svými vlastníma očima. Této oblasti se více věnuji v poslední části své práce, jelikož odpovídá mému druhému cíli.

Klíčové slova: abstrakce, geometrická abstrakce, expresivní abstrakce, kresba, malba, krajina

ANNOTATION

In my thesis I dealt with geometric abstraction, where I am on this topic has created six large paintings in size 150x100cm. For my paintings I was looking for inspiration in the landscape and surroundings, I passed the driving means of transportation during my regular journeys, most often it was the buildings, forests, fields and roads. I also, of course, drew even in the history of abstraction, which I have summarized in the theoretical part of my work. The whole work was developing during Originally I progressed from photography, through drawing to painting and from painting to drawing, while the whole creation would affect my surroundings. These effects can be registered from the initial image to the final work.

Didactic part, I examined three teaching units. I wondered whether pupils can understand and absorb abstract art with their own eyes. This area is more devoted in the last part of his work, since it corresponds to my second goal.

Keywords: abstraction, geometric abstraction, expressive abstraction, drawing, painting, landscape

1 ÚVOD

Pro vypracování diplomové práce jsem si za téma zvolila geometrickou abstrakci. Samotná abstrakce mě zajímá už od počátků mé samostatné tvorby. Zajímá mě i z toho důvodu, že spousta lidí nerozumí abstraktnímu umění a má velký problém s jeho doceněním, či vysvětlením. Často se setkávám s tím, že když lidé nevidí v obraze konkrétní objekty, tak to pro ně nepředstavuje umění. Například, když se díváme na reprezentativní malbu, tak je jednoduché poznat, co se na ní nachází a můžeme říci, zdali se nám líbí, nebo nelíbí. Avšak u abstrakce pozorujeme především desing, tvary, barvy, které nevyjadřují konkrétní fyzický objekt, tudíž je pracnější z toho něco vyvodit.

Nejvíce mě na abstraktní tvorbě fascinuje, že každý člověk má možnost využít svou vlastní fantazii a v obrazech vidět to, co uzná za přijatelné. V tento moment se samozřejmě projeví momentální rozpoložení daného člověka. Kupříkladu, člověk dívající se na abstraktní obraz v daný moment, vidí pozitivní věci, jelikož je v dobré životní situaci, ovšem když se na stejný obraz podívá po letech, třeba v depresích, vidí věci úplně jiné.

Existují dva typy abstraktního umění. První typ abstraktně zobrazuje určitý objekt, který má reálnou předlohu. Sice na první pohled nemusíme reálný objekt v obraze vidět, ale má svůj základ. V tento moment je samozřejmě jednodušší, pokud známe pozadí umělcovi tvorby a vliv prostředí.¹

Druhý typ nezobrazuje žádnou realitu. Často taková díla považujeme za dekorativní prvky. Tato abstraktní díla jsou například, skvrny, linie, geometrické tvary, nebo například tvorba od Pollocka, Kandinskijho. Spousta lidí na takové obrazy pohlíží bez souvislostí a okolností, za kterých tato díla vznikla, a proto radši tvrdí, že se jim nelíbí nebo jim nerozumí. Právě z tohoto důvodu, považuji za velmi důležité, aby se návštěvníci galerií zajímali i o to, v jakém rozpoložení se umělec při tvorbě nachází, ve kterém prostředí a atmosféře tvoří, aby mohli díla plně pochopit a docenit jejich hodnotu.

Tato práce obsahuje dva cíle. V prvním cíli diplomové práce je vytvoření 6-ti maleb středního formátu, které mají reálný základ v prostředí, nicméně se budu snažit přenést do maleb i své vnímání světa. V rámci plnění prvního cíle budu využívat dosavadních vědomostí,

---

¹ *Historie abstrakce* [online] <http://www.abstraktniumeni.cz/historie.php> [cit. 25.2.2015]

vědeckých i technických informací, myšlenek a postřehu z okolí. Budu usilovat o přenesení těchto inspirací z prostoru vlastní představivosti na obrazy.

Druhým cílem je aplikace východisek z mé vlastní tvorby při diplomové práci do výtvarné činnosti jednotlivých skupin na Sportovním gymnáziu v Plzni. Mezi tyto východiska jmenovitě patří: tvorba od Pollocka, technika froasáže a šablonový tisk z reálným základem. Mým cílem nebylo žáky naučit výtvarné postupy, ale nenucenou formou probudit jejich vnímání, vlastní představivost a osobité výtvarné vyjádření, pomocí již zmíněných technik. Díky tomu žáci budou moci rozvinout svou vlastní fantazii a vyjadřování, ale za pomoci dodržení určitých postupu technik, které je do určité míry limitují.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Tato diplomová práce začala studiem abstrakce, procházení její historie. Proto považuji za nezbytnou součást této práce i teoretickou část, která vysvětlí prvopočáteční podnět pro má díla a dá samotný základ do úvodu abstrakce. Teorii o abstrakci nevyužívám pouze ve své praktické tvorbě, ale i v didaktické části.

2.1 Abstrakce

Slovo abstrakce pochází z lat. *abstractus*, což znamená odtažitý. Též si slovo můžeme vyložit jako nekonkrétní, neobjektové, nefigurativní a někdy označované i jako čisté umění. Abstrakce by neměla zobrazovat žádný předmět.² Umělci té doby se snažili vytvořit novou formu, která nebude připomínat reálnou skutečnost. Tu se snaží zachytit pomocí geometrických prvků, linií, plochou, barevným rytmem, pohybem, tvarem atd. Pro většinu uměleckých děl je barva základem obrazu. Umělci vyjadřují své pocity, přání a zkušenosti pomocí barevných skvrn, geometrických tvarů, liniemi a v neposlední řadě se snaží vtáhnout diváka do tvorby.

K vývoji přispěly přírodní vědy, které dokázali zpochybnit reálnost viděného světa. Další vliv na vznik abstrakce byla ornamentálnost a stylizace secese. Pro umělce byl důležitý vztah k hudbě, což se můžeme přesvědčit v jednom ze směrů abstraktního umění.

„První abstraktní obrazy vytvořil roku 1907 hudební skladatel Mikolajus Čiurlions(1873 až 1911) a roku 1909 malíř Francis Picabia (1879-1953). První abstraktní akvarel namaloval Vasilij Kandinskij roku 1910. V následujících letech téměř současně vytvářeli abstraktní díla Piet Modrian, František Kupka, Robert Delaunay a Fernand Léger.“³

Během vývoje se začala abstrakce štěpit na dvě strany. Toto rozdělení způsobily historické události a umělecké směry. Změna vnímání světa byla způsobena v návaznosti na světové války a samozřejmě i v prosazování různých uměleckých směrů. Jedna strana se

---

² Ottův naučný slovník/abstraktní. [online] Dostupné z: https://cs.wikisource.org/wiki/Ott%C5%AFv_slovn%C3%ADk_nau%C4%8Dn%C3%BD/Abstraktn%C3%AD [cit. 20.5.2015]

³ MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury 3*. Praha: Idea servis, 2003. ISNB 80-85970-47-3. str. 167

věnovala expresionistické abstrakci, která vyšla z expresionismu a hlavní představitel je V. Kandinskij. Pro svá díla malíři využívali především barvu, jako vyjadřovací prostředek. Na druhé straně se nachází geometrická abstrakce, která se vyvinula z kubismu. V tomto směru dominovaly především geometrické tvary. Nejznámější představitele jsou P. Modrian a K. Malevič.

2.2 Geometrická abstrakce

Geometrická abstrakce se začala objevovat ve druhém desetiletí 20. století jako reakce na impresionismus. Snažili se zaznamenávat zrakové vjemy, které přesahují způsobilost oka a smyslů. Mohli jsme si povšimnout, že tímto směrem se již ubírali Cézanne a Seurat. U Cézanna se jako první objevují prvky geometrizace, které jsou ovšem pod velkým vlivem reality. V tomto případě můžeme pozorovat první „typ“ abstrakce, který vychází z reálného základu. Oproti tomu se Seurat se zabýval především barevnou harmonií. Geometrická abstrakce se člení na několik směrů: Orfismus, suprematismus, neoplasticismus, raysmus, konstruktivismus, ty si následně představíme v několika kapitolách.

2.2.1 Orfismus

Mezi první geometrický směr abstrakce patří orfismus, který vznikl kolem roku 1913, odštěpením od kubismu. Tento směr můžeme nazývat také jako orfický kubismus. Začátek vzniku je spjatý s výstavou umělce Roberta Delanneye. Na počátku své tvorby umělci čerpali inspiraci v okolním světě, města nebo přírody. Jejich díla se postupně vyvíjela, kdy z realistické tvorby přešla volně do abstraktní. Přestože kompozice obrazů, byly velmi jednoduché a výstižné, vyvolávaly dojem pohybu a vibrací vířivým barevným rytmem světla a zvuku. Spirálovité a kruhové obrazce vyvolávají často pocit dynamického pohybu postupujícího v časově zdánlivé rotaci. Umělci chtěli obrazovou kompozicí vyvolat pocit hudby. Mezi hlavní představitelé patří zejména Robert Delaunay a František Kupka.⁴

František Kupka zpracovával témata pohybu. Jeho vztah k hudbě vedl k rozvinutí tohoto výtvarného směru. Chtěl, aby jeho obrazy zněly jako hudba. Jeho první abstraktní obraz byl Dvoubarevná fuga-Amorfa. Snažil se zachytit pohyb (Děvčátko s míčem) zaznamenáváním barevných a prostorových trajektorií. Tím dokázal objevit způsob pohybových fází. Současně s Dvoubarevnou fugou vznikla i první verze vertikálních plánů.

---

⁴ Artmuzeum [online]. Dostupné z: http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=87 [cit. 21.2.2015]

Hlavním principem u prvního obrazu byl rotační pohyb. Na druhou stranu se zabýval základním zákonem směřování vzhůru a dolů. Tohle jsou dva směry, kterými se Kupka vydával v abstrakci. Dalším směrem jeho tvorby byl obraz Kosmické jaro, které vzniklo ještě před první světovou válkou. V obrazu se nachází bujení buněčných organizmů, které symbolizují růst a pulzaci živé hmoty.⁵

Robert Delaunay byl pro svou tvorbu ovlivněn Seuratovým divizionismem⁶, využívání simultánních kontrastů a analytickým kubismem. Mezi jednu ze sérií jeho tvorby patří Tour Eiffel. Toto období nazývá jako destruktivní. Následovalo období založené na simultánních kontrastech a do popředí se dostává barva. Umělcovo období sílí v abstraktní tvorbě, v které se zaměřuje na tvar kruhu. Do kruhu dostává pohyb v podobě barev. Jeho zájem o abstrakci postupem sílil a vstoupil do skupiny Abstraction-Creation. „*Je to sdružení založeno v Paříži v roce 1931, které mělo za cíl podporovat nepředmětné umění. Měli pravidelné společné výstavy a skoro až 400 členů. Sdružení existovala jen šest let, tvořilo nic méně tržiště abstraktních uměleckých směrů třicátých let.*“⁷

Ještě předtím R. Delaunay patřil do jednoho sdružení s názvem Section d'or. Sdružení bylo založeno 1912 J. Villonem. Název je odvozen od proporčního schématu zlatého řezu. Malíři se zabývali ideálními rozměry a čistoty barev. Na první výstavě se podíleli nejvýznamnější kubističtí malíři.⁹ Orfismus zanikl s nástupem první světové války.

---

⁵ MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury 3*. Praha: Idea servis, 2003. ISNB 80-85970-47-3. str. 169

⁶ „divizionismus = neoimpresionismus neboli pointilismus. V souvislosti s poznatkem, že světlo se skládá ze spektrálních barev, se nanášejí nemíchané barvy (zpravidla komplementárně) v bodech nebo drobných tazích štětcem těsně vedle sebe na plátno, takže se opticky mísí až v oku diváka a tím vzniká žádaný vjem. Tato technika je vhodná ke zobrazení mihotavého působení barevného světla a mlhotavých obrysů předmětů. Hl. předs. byli Seurat a Signac“ BERNHARD, Marianne; BODMER, Gabriele; BOGNER, Margit. *Univerzální lexikon umění*. München, 1995. ISNB 80-7176-393-4

⁷ GAWLIK, Ladislav. *Dějiny výtvarného umění/II.díl*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2010. ISNB-978-80-7043-909-8.

⁸ BERNHARD, Marianne; BODMER, Gabriele; BOGNER, Margit. *Univerzální lexikon umění*. München, 1995. ISNB 80-7176-393-4

⁹ *Cojeco-encyklopedie, Section d'or* [online]. Dostupné z: http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=85117&s_lang=2&title=Section%20d%27or [cit. 20.6.2015]

2.2.2 Suprematismus

Dalším směrem geometrické abstrakce je suprematismus, který vznikl v roce 1915 a byl jedním ze dvou radikálních hnutí v tehdejší předrevolučním Rusku. Supremace znamená svrchovanost, nadvládu a převahu geometrických tvarů. Hlavním teoretikem a umělcem suprematismu se stal Kazimír Malevič, který v jednoduchosti strohé geometrie objevil zcela nový přístup k abstrakci. Malevič vnímal umění a samotnou tvorbu za nezávislé duševní aktivity, které nejsou svázány politickým, účelovým nebo sociálním projevem.¹⁰

V první výstavě odhalil své experimentální výtvořky, které vystihovaly jeho inovativní myšlenky. V obraze „Černý čtverec na bílém pozadí“ dokázal zachytit tradiční svět, který miloval, obdivoval a přivedl ho do úplné abstrakce, kde černý čtverec představuje pocit a bílá plocha je nic. Vrcholu v suprematismu dosáhl Malevič, když vytvořil obraz s názvem: „Bílý čtverec na bílém pozadí“. Tento obraz je nazývaný čistým uměním. Vše, co by umělec vytvořil po tomto obraze, by ho vrátilo o krok zpět. Následně se tedy vrátil k figurativnímu umění.¹¹

2.2.3 Neoplasticismus

Neoplasticismus vznikl v Holandsku založením výtvarné skupiny De Stijl¹² v roce 1917. Další směr geometrické abstrakce můžeme vymezit pojmy přímka, pravý úhel a tři základní barvy - červená, modrá a žlutá. Tyto barvy představovaly předmět. Barva bílá, černá a šedá ztvárňovaly prázdný prostor. V obrazech se vyskytují horizontální a vertikální linie, které jsou členěny s naprostou jednoduchostí. Veškeré nedokonalé křivky byly vyloučeny, aby byla vytvořena harmonická síť a linie s maximální důležitostí. Hlavním představitelem byl Theo van Doesburg a k němu se přidal známý Piet Mondrian a další. Neoplasticismus ovlivnil tvorbu umělců Bauhausu.¹³¹⁴

---

¹⁰ DEMPSEYOVÁ, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí*. Slovart, 2002. ISNB 80-7209-402-5.

¹¹ MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury 3*. Praha: Idea servis, 2003. ISNB 80-85970-47-3.

¹² „De Stijl (v překladu Styl) bylo sdružení malířů, architektů a návrhářů, které roku 1917 zorganizoval holandský malíř a architekt Theo Van Doesburg. I přes svou neutralitu Nizozemsko během první světové války strádalo - a cílem skupiny De Stijl bylo vytvořit mezinárodní umění nesené duchem míru a harmonie.“ DEMPSEYOVÁ, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí*. Slovart, 2002. ISNB 80-7209-402-5. str. 121

¹³ „Bauhaus-Pedagogické a experimentální centrum Bauhaus bylo založeno Walterem Gropiem ve Výmaru roku 1919 sloučením Vysoké školy výtvarného umění s Umělecko-průmyslovou školou. Jejich tvorba byla poté založena na tlacích materiálů, pohybu jejich struktur, na rytmickém světle a skryté matematice, která se

Modrian došel k abstrakci zjednodušování a postupným eliminováním věcných obsahů. Z předmětu si bere pouze jejich individuální rysy, kdy z nich zůstane pouze jejich kostra, z které se stanou pouze linie. Za jeho mistrovské dílo je považováno Brodway Boogie Woogie, kdy můžeme vidět autorovu inspiraci v reálné síti ulic Manhattanu a v hudbě boogie woogie, kterou Modrian měl rád.

„ Postupně jsem dospěl k názoru, že kubismus logicky nedomyslel své vlastní objevy. Nedovedl proces abstrakce ke konečnému cíli, výrazu čisté reality. Cítil jsem, že je k ní možno dospět jen čistým tvořením a to nesmí být v podstatě podmíněno subjektivními pocity a představami. Dlouho jsem hledal zvláštnosti formy a přírodní barvy, které vzbuzují subjektivní pocity a znejasňující čistou realitu. Za proměnlivými přírodními formami je neměnná čistá realita. Je tedy třeba přírodní formy redukovat až na čisté neměnné poměry.“¹⁵

2.2.4 Raysmus

Raysmus, nebo-li luchismus, je umělecký styl, který vznikl v Rusku v roce 1913 a pouze na pár měsíců, i když trval krátkou dobu, tak dokázal ovlivnit rozvoj moderního umění. Slovo je odvozeno od anglického *ray* a ruského slova *luch*(paprsek). Zakladatelem byl Michail Larionov a tvořil společně se svou přítelkyní Natalií Gončarovou. Hlavní princip raysmu bylo křížení odražených paprsků z různých objektů. Raysmus zanikl po jejich odchodu do paříže, jelikož neměli žádné následovníky, kteří by pracovali podle pravidel raysmu, tak byli vlastně jedinými umělci toho to uměleckého směru.¹⁶

2.2.5 Konstruktivismus

Konstruktivismus vznikl v sovětském svazu v roce 1914. *„Konstruktivismus představuje ruskou, především trojrozměrnou, do prostoru rozvinutou variantu abstraktního umění. Za jeho iniciátora je právem považován Vladimír Tatlin., jako tvůrce tzv.*

---

projevovala zejména v dokonalém provedení, konkurujícím dokonalosti, jaké dosahovaly stroje. Bauhaus se tedy stal jakýmsi střediskem strojové a technické estetiky.“ Artmuzeum, Bauhaus[online]

http://www.artmuseum.cz/smer_list.php?smer_id=59 [cit. 21.6.2015]

¹⁴ Artmuzeum, Neoplasticismus [online]. Dostupné z: http://www.artmuseum.cz/smer_list.php?smer_id=82 [cit. 21.2.2015]

¹⁵ MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury 3*. Praha: Idea servis, 2003. ISNB 80-85970-47-3.str. 168

¹⁶ MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury 3*. Praha: Idea servis, 2003. ISNB 80-85970-47-3.

kontrareliéfů, které představují geometrické konstrukce zavěšené jako obraz na stěnu a vystupující do prostoru.“

Vladimír Tatlin se inspiroval kubismem. Za svou dobu vytvořil spoustu tzv. kontrareliéfů. Často to bývala kovová konstrukce malých rozměru připomínající stroje neznámého původu. Tyto díla se dochovala pouze na fotografiích z instalací a výstav. Mezi jeho nejznámější díla patří „Památník III. Internacionály“. Byl to návrh stavby, která se měla otáčet kolem své osy a měla se stát sídlem sovětských vládnoucích institucí.¹⁷

2.3 *Expresivní abstrakce*

Abstraktní expresionismus je druhým proudem abstrakce, který vznikl po druhé světové válce ve Spojených státech. Hlavní centra byla: New York, Kalifornie a San Francisco, ale též se objevovala mimo USA a to v Rusku, Anglii a Francii. Umělci hledali převážně inspiraci v primitivním umění a vyhýbali se tématům politiky, tím se nedostávali do středu zájmu s komunismem a její cenzury. Tento proud abstraktního umění je v Evropě nazýván tachismus a art informel a ve Spojených státech se pro něj rozšířilo označení akční malba. Tento umělecký směr je protikladem geometrické abstrakce, zahrnuje mnoho názorů vycházejících z expresionismu, kaligrafie, ale především ze smyslových zážitků spojujících především spontánnost a expresivitu malby. Abstraktní expresionismus je silně citový proud abstraktního malířství, který klade důraz na bezprostřední výrazovost malířského projevu. Využívá podvědomé spontánní energie, která pomáhá vytvářet dílo svou dynamičností, rytmem a barevností. Popírá tradiční principy využívané v umění, vychází z osobnosti umělce a představuje hluboké emoce vycházející z nitra. Odkrývá pravou identitu umělce.¹⁸

Mezi nejznámější představitelé expresivního abstraktního umění jsou Vasilij Kandinskij a Jackson Pollock.

„Barva je prostředek bezprostředního působení na duši. Barva je klávesa. Oko je úderné kladívko. Duše je klavír s mnoha strunami. Umělec je ruka, která úderem na tu nebo

---

¹⁷ GAWLIK, Ladislav. *Dějiny výtvarného umění/II.díl*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2010. ISNB-978-80-7043-909-8. str.71

¹⁸ Artmuzeum, *Expresivní abstrakce* [online]. Dostupné z: http://www.artmuzeum.cz/smery_list.php?smer_id=55 [cit. 21.2.2015]

*onu klávesu způsobí vibraci duše. (Kniha Über das Geitige in der Kunst, 1912-V. Kandinskij)*¹⁹

Vasilij Kandinskij začal tvořit abstraktní obrazy s velkou náhodou. Při pozorování vlastního obrazu, který byl otočený vzhůru nohama, tak ho uchvátily barevné skvrny, plochy a čáry. Zjistil, že v obraze nenachází konkrétní předměty a jemu to nevadilo. Z obrazu měl natolik příjemný pocit, protože si uvědomil, že předměty obrazu škodí a barevný dojem byl pro něj intenzivnější zážitek.

Představitelem akčního malířství²⁰ byl Jackson Pollock. Při pohledu na jeho obraz vidíme změť barev, tóny červené a oranžové, černě, skvrny a zahnuté čáry. Ve snaze najít v obraze určité plány nebo známe znaky, které v nich můžeme identifikovat, tak bude člověk velmi zklamaný. Uvědomujeme si, že před sebou máme obraz, který je výsledkem pohybového procesu. Umělec při práci nestál před obrazem, ale uvnitř a cákal barvu přímo z plechovky nebo pomocí štětce a různých násadek. Tuhle techniku sám Pollock nazval „Drip painting“ (malování kapkami). Výsledky jeho práce jsou vzniklé čáry, v kterých můžeme vidět viditelný čas.

*„Na zemi se cítím lépe, vysvětluje Pollock, „cítím, že jsem blíže obrazu, že jsem něčím víc než pouhou jeho součástí, neboť tak mohu... doslova pobývat v obraze.“*²¹

Posledním uměleckým směrem, o kterém se zmíním, je tachismus.

Tachismus neboli taky tašismus je označení pro abstraktní malbu, která vznikla po druhé světové válce v Ecole de paris (pařížská škola). V tomto směru se odmítalo uvědomělé tvoření forem. Umělci byli inspirováni automatismem²². Hlavním principem bylo vytvářet

---

¹⁹ MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury 3*. Praha: Idea servis, 2003. ISNB 80-85970-47-3. str. 167

²⁰ „Action painting (akční malířství)-V 50. letech 20. stol. rozšířený směr amer. Abstraktního malířství. Barva se stříká na plátno podle zásad=automatismu. Jindy se plátno barvou polévá, takže vzniká pastózní malba. Na plátně se odehrává výtvarná akce. Obraz je výrazem akčního dynamického procesu“ BERNHARD, Marianne; BODMER, Gabriele; BOGNER, Margit. *Univerzální lexikon umění*. München, 1995. ISNB 80-7176-393-4.

²¹ ŠPAČEK, Jiří; ŠPINKOVÁ, Eva; HRUBANOVÁ, Věra. *Dějiny umění*. Praha: Argo, 1998. ISNB 80-7203-076-0

²² „automatismus=Spontánní malba a psaní, nekontrolované vědomím a rozumem. Tento automatický způsob psaní popsal a zhodnotil A. Breton v prvním surrealistickém manifestu. Princip vypnutí rozumové kontroly v tvůrčím procesu byl dále soustavně rozvíjen umělci abstraktního expresionismu a vyústil do „drip painting“ a do umění in formelu.“ BERNHARD, Marianne; BODMER, Gabriele; BOGNER, Margit. *Univerzální lexikon umění*. München, 1995. ISNB 80-7176-393-4.

barevné skvrny, které umělci nanášeli přímo z tub na plátno. Následně je spontánně rozmazávali širokými tahy štětcem. Často taková díla zdánlivě připomínala japonskou či čínskou kaligrafii. Představitelem byla skupina Cobra²³. *“Tachisté malovali proto, aby ve svých malbách viděli věci, ne proto, aby malovali věci, které vidí.”*²⁴

---

²³ „Skupina Cobra-mezinárodní společenství převážně severoevropských umělců, kteří se spojili v období let 1948 až 1951, aby prosazovali svou vizi nového expresivního umění pro lidi.“ DEMPSEYOVÁ, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí*. Slovart, 2002. ISBN 80-7209-402-5. str. 193

²⁴ Artmuzeum, Tachismus [online]. Dostupné z: http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=107 [cit. 20.6.2015]

3 VLASTNÍ TVORBA

3.1 Hledání, inspirační zdroje

Mé inspirace pocházely v první řadě z historického vývoje. Již výše zmíněné teoretické části jsem připomínala Roberta Delanaury, u kterého mě uchvátila jeho počáteční tvorba, kterou on považuje za destruktivní. Z této tvorby mě nejvíce oslňuje vývoj díla, barevnost, plošnost a zachycení pro něj důležitých detailů jako například čas (stíny, nebe, slunce). Jeho období „Eiffel tour“ obrazů zachycuje vývoj jeho tvorby, kdy můžeme vidět, jak postupuje od realistických motivů až k abstrakci.

Realistický přechod k abstrakci lze vidět především na sériích obrazů s Eiffelovou věží, kdy nejdříve pokládá pouze barevné plochy vedle sebe, přičemž věž stále zůstává odlišitelná od okolního prostoru (viz příloha č.1), V další fázi jeho tvorby se pevná forma stává roztržštěnou a začíná se postupně rozpadat, což můžeme vidět na obrazech pohledu z okna (viz příloha č.2). Na nich se snažil zachytit určitý čas, který se nám na obrazech mění prostřednictvím nebe. Optické efekty ho vedly k vyšší úrovni abstrakce, proto můžeme vidět, jak postupoval od reálných předmětů, které jsou vyobrazeny pomocí barevných ploch, následně přešel k zachycení onoho reálného předmětu i z jiných perspektiv, jiné barevnosti typické pro kubismus až dosáhl úplné abstrakce (viz příloha č.3, popř. porovnej přílohu č.1,2).

Tato tvorba byla inspirací pro mé první skicovní kresebné návrhy, kde jsem používala především barevné plochy, z kterých jsem vytvořila realistické motivy, které vycházely z prvotních fotografií pořízených během mých cest (viz příloha č.4). Velmi se mi líbilo, jaké barvy si Robert Delanaux na své obrazy vybral a podvědomě jsem používala podobné odstíny barev ve většině mých návrhů. Následně jsem z těchto obrazů vyjmula pouze detail a tím mi začaly vznikat abstraktní tvary.

Samozřejmě v abstraktním umění je mnoho dalších umělců, kteří jsou velmi inspirativní. Mezi ně řadím například Ladislava Nováka. Ten tvořil zvláštní technikou nazývanou froasáž, což je deformace papíru a následné dokreslování tohoto papíru (viz příloha č.5) Tento autor a technika froasáže mě ovlivnila natolik, že jsem přehodnotila původní techniku práce a místo malby jsem využívala hlavně kresbu. Tato změna je viditelná hlavně ve finálních výtvorech diplomové práce.

V druhé řadě mě ovlivnili vlastními zkušenosti a pozorování okolí kolem mě. Dlouhou dobu jsem nevěděla, kam mám své postřehy a myšlenky směřovat. Od střední školy cestuji pravidelně vlakem nebo autobusem na trase Cheb - Plzeň. Každý zná, jak je cestování nudné a únavné, tak jsem si našla inspiraci při pohledu z okna do krajiny. Tvůrčí jiskru jsem využila v začátcích tvorby praktické části (viz příloha č. 4). Při cestě člověk může z okna pozorovat spoustu nádherných věcí, které si ani neuvědomuje. Paradoxně největší inspirace přišla z běžného prostředí, které jsem do té doby nedocenila. Některé momenty nestačíme zaznamenat, jak rychle uběhnou, proto mě napadlo, že bych mohla svým mobilním přístrojem zachytit daný okamžik pohybu světla...

3.2 Zpracování tématu

3.2.1 Grafický postup praktické části práce

Finální podoba kreseb vzešla z dlouhého procesu pokus - omyl. Všechny fáze na sebe bezprostředně navazují a využívají vždy tvorbu předešlé fáze. Celý proces se seskládal ze šesti fází. První fáze představovala pořizování fotografií prostředí z vlaku a autobusu. Druhá fáze přebírá tyto pořizené fotografie a pomocí počítačového programu je upravuje. Třetí fáze praktické části se člení do třech oblastí – malby akrylovými barvami, šablonový tisk akrylem a lineární kresby krajin. Čtvrtá fáze využívá šablonový tisk akrylem, z něhož vznikly malby krajiny pouze pomocí skvrn akrylovými barvami, které jsou doplněny o lineární konturu. Druhý případ vychází z lineární kresby do froasáže nebo lineární kresby obohacené barvou. Tyto lineární kresby obohacené barvou následně přechází do páté fáze a zde používám techniku dokreslování a podmalbu. Finální šestá fáze je inspirovaná froasáží a dokreslováním. Jelikož je tento proces poměrně složitý, myslím, že je vhodná vizuální podoba celého postupu (viz příloha č. 6). V následujících podkapitolách si přiblížíme vyjmenované fáze.

3.2.1.1 Tvorba vlastních fotografií

V první fázi diplomové práce vznikaly vlastní fotografie s krajinou a městem, které jsem pořizovala na mobilní fotoaparát, jelikož byl první po ruce pro záznam momentu. V mobilním přístroji jsem použila funkci „panoráma“, kdy fotoaparát vytvoří souvislou podélnou fotografii celého pohledu na krajinu nebo nějaký celek, tím že jsem objektiv ručně posouvala horizontálně.

Záznamy jsem pořizovala z jedoucích dopravních prostředků, s kterými jsem cestovala na trase Cheb-Plzeň. V jedoucím autobuse mi souvislé fotografie nešli zaznamenat, protože objektiv dokázal snímat prostředí sám, díky pohybu autobusu. Fotoaparát vytvářel obrazy, které působily dojmem, jako bych slepovala různé fotografie k sobě, což připomíná způsob techniky koláže. Občas se v nich naskytla návaznost a někdy absolutní vytržení z krajiny do prostoru.

3.2.1.2 Úprava fotografií pomocí počítačového programu

Ve druhé fázi jsem přebrala pořízené panoramatické fotografie a následně pracovala s pomocí počítače. Využila jsem hlavně program „Adobe photoshop“, kdy mi nejvíce byly nápomocny filtry programu, abych dosáhla požadovaného efektu. Každá fotografie je jinak zpracovaná, tudíž na každou fotku je použit jiný filtr, popř. filtry. Pracovala jsem například s filtry: kontrast a jas, různé vyvážení barev, deformaci, skici, křivky atd. Tyto kombinace mi daly dohromady výsledné obrazy, které jsem se snažila převést do malby. V této fázi jsem nejvíce používala křivky, protože mi změnily barevnost původních fotografií, což mi vyhovovalo pro následnou tvorbu.

3.2.1.3 Malba akrylovými barvami

Počítačově upravené fotografie se staly předlohou pro malby pomocí akrylu. Malba je technika nanášení barev zpravidla za pomoci štětce. Malba se rozděluje na několik technik. V současné době je oblíbená také malba na papír. Používají se vodou ředitelné barvy, které můžeme kombinovat s kresbou. Jelikož původním zadáním mé práce byla malba, začala jsem malby akrylem. Akryl jsem si vybrala kvůli jeho vlastnostem, které blíže vysvětluji v kapitole „Materiál“

Při samotné práci na malbě jsem využívala výrazných až křiklavých barev, které byly doplněny o černou a bílou barvu. Zvolené barvy nekorespondují s realitou. Na prvních obrazech jsem se hodně držela reálných objektů. V těch následujících jsem postupně vybírala detaily, které byly pro mě zajímavé jak barevností nebo jejich kompozicí. U výřezů, které mi vznikly vyjmutím z obrazů, nemusíme poznat, co se na obraze nachází. Vidíme převážně barevné plochy, které jsou zakomponovány do čtvercových nebo obdélníkových kompozic. Čtvercové formáty mě lákají proto, že se s nimi setkáváme velmi zřídka (viz příloha č.7+skicovní materiál).

Po konzultaci s vedoucím práce jsme došli k závěru, že předložené malby nejsou kýženým výsledkem diplomové práce a nelze z nich dále postupovat. Právě proto jsem zkusila jinou techniku: šablonový tisk a následně kresbu.

3.2.1.4 Šablonový tisk akrylem

Už jsem zmiňovala, že jsem fotografie upravovala a z některých jsem si vytvořila pouze černobílé varianty, které jsem si vytiskla, jako předlohu pro šablonu. Černá místa jsem odstranila pomocí řezacího nože. Vzniklo mi několik krajinových šablon, které jsem vytiskla akrylovými barvami. Princip tisku spočíval v protlačování barvy přes prostupná místa šablony na průtiskový materiál.

Připravenou šablonu jsem si přiložila na podložku a nanášela jsem barvu pomocí štětce a houbičky. Musela jsem dávat pozor, aby barva nezatekla do prostoru pod šablonu a nevytvořila nežádoucí tvar. Další šablonu jsem položila na zaschnutou barvu z předešlého tisku a natřela jinou barvou na překrytí. Zkoušela jsem experimentovat s barevností podložky, která mohla ovlivnit celý závěrečný obraz. Na návrzích je použita barva žlutá, modrá, zelená, červená a bílá (viz příloha č.8+skicovní materiál). Šablonový tisk mě inspiroval k další tvorbě, kde jsem používala plochy barev a doplňovala je lineární linií.

3.2.1.5 Malba krajiny

Jak jsem již jednou připomínala, některé části práce vznikali v procesu pokus – omyl. Díky výsledné práci překrývání šablon jsem došla k nápadu využít plochy barev k samostatné tvorbě. Jako vhodným doplňkem těchto ploch mi přišla lineární kresba.

Tímto stylem jsem si začala vytvářet určité vlastní fantazijní krajiny. V krajině jsem podvědomě dodržovala určitou perspektivu. Perspektiva je určitý jev, kdy předměty nacházející se v přední části obrazu, opticky působí větším dojmem. Vzdálenější předměty působí světleji a menším dojmem. Ve svých krajinách jsem do popředí dávala převážně výrazné a syté barvy a do pozadí jemnější a studenější barvy. Vzniklé barevné plochy jsem obtahovala černou konturou, abych podpořila jejich tvary (viz příloha č.9+skicovní materiál).

Nakonec jsem od toho to odpustila, protože vzniklé malby neodpovídaly mé finální vizi. Domnívám se, že by výrazné geometrické tvary v koncovém díle zanikly. Jelikož kombinace lineární kresby s malbou mi přijde organická.

3.2.1.6 Lineární kresba

Dalším vhodným způsobem práce jsme shledala lineární kresbu. K té mě vedlo převážně využití černobílé kombinace fotografií v předešlé tvorbě. Následně jsem zkusila vytvořit linii krajiny obkreslováním přes sklo, kdy jsem danou fotografii posouvala. Hlavní obrys fotografie je v lineární kresbě zachycen několikrát (max. třikrát), obrys je zachycován v různých horizontálních polohách.

Lineárně připravené krajiny jsem skládala přes sebe, aby mi vznikaly nové tvary (viz příloha č.10+skicovní materiál). Později jsem se zaměřila na samotnou linii a začala jsem experimentovat s plochou. Nové vzniklé tvary jsem se snažila nejprve stínovat a plošně vybarvovat. Pro tuto variantu jsem zkoušela k vybarvení ploch i počítačový program. Obrázek jsem do počítače naskenovala a upravila jsem ho v programu „Adobe Photoshop“. Výhodou práce s počítačem bylo, že jsem mohla hned vytvořit několik barevných variant.

Část tvorby lineárních kreseb jsem zkoušela podmalovávat. Přičemž jsem barvy libovolně pokládala podle intuice a přes malbu jsem použila šrafu, jelikož samotná malba nepůsobila dokončeně. Šrafou jsem se barevné plochy snažila stínovat a podpořit jejich tvary, což zvýraznilo celkový vzhled návrhů (viz příloha č. 11+skicovní materiál). Konečný výsledek obrazů mě přivedl na myšlenku, zcela vypustit barvu a zkusit techniku kresby a froasáže.

3.2.1.7 Froasáž

Následně jsem přestala pracovat pouze s plochami, ale zaměřila jsem se na samotnou linii. Vzniklé tvary mi začaly připomínat vyzkoušenou techniku froasáže. Froasáž spočívá především v mačkání, muchlání a deformaci papíru. Papír se pak upravuje konturováním, dokreslováním a vrstvením barev. Ve zmačkaném papíru jsem pak využívala linií, které vznikly právě pomačkáním papíru. Ty jsem pak postupně obtahovala a zvýrazňovala (viz příloha č. 12).

Technika froasáže mě inspirovala natolik, že jsem do původního zadání malby zapojila kresbu. Na kresbu jsem použila tuš a kreslicí pírko. Tvary jsem vyplňovala šrafováním, kde některá políčka byla vykreslená a některá byla vybarvená plošně barvou. Tato kombinace působila až dekorativně, proto jsem použila podmalbu pod kresbu.

S touto prací jsem ale nebyla spokojená, protože ve výsledku byly stále zachovány reálné tvary. Od těch jsem se ovšem ve své práci snažila oprostit, protože jsem měla dojem, že podmalba výrazně evokuje krajinu a město. Z toho důvodu jsem přešla od malby ke kresbě, jelikož v této tvorbě jsem lépe obsáhla geometrickou abstrakci, která byla mým cílem.

3.2.1.8 Finální verze

Ačkoliv jsem začínala pracovat s malými formáty, tak během procesu tvorby jsem podvědomě sahala po větších a větších formátech, až nakonec finální verze praktické práce skončila na papírech o velikosti 150×100 cm. Větší rozměr celkově působil příjemněji. Moji praktickou část diplomové práce tak tvoří 6 velkoformátových obrazů, které vyjadřují můj pohled a myšlenky na dané téma.

Pro finální obrazy jsem zvolila nejen jiný rozměr, ale i kresbu místo malby. Kresba je nejzákladnějším sdělovacím prostředkem. Jelikož jsem vyzkoušela mnoho technik, jak dané téma zpracovat, mohu s klidem říct, že kresba je dle mého subjektivního vnímání tou pravou technikou pro zpracování výsledných obrazů. Začínala jsem od přípravných fotografií, skic tužkou přes malby až ke kresbě tuší.

Tuš a pero byly vhodnou pomůckou pro mé obrazy. Pero jsem si vybrala z důvodu nestejných stopy tahu. Různá hustota čar na bílém papíru vytvářela jedinečné stínování. Šrafováním mi vznikaly světlejší a tmavší plochy. Na silnější stopy jsem mohla použít i slabý štětec. Poněvadž mi tato technika umožňuje zasahovat do kresby i v pozdějším čase, měla jsem možnost zdokonalit kresbu do své finální představy. Nicméně práce s tuší je velmi nepředvídatelná a zdlouhavá. V kombinaci s velkým formátem papíru byla práce navíc velice časově i fyzicky náročná. Při vzniku nežádoucích skvrn jsem musela častokrát improvizovat.

Při zvolení tak velkého formátu jsem měla problémy s jeho manipulací. Obávala jsem se poškození kresby, i přes to, že papír byl kvalitní a větší gramáže. Při kresbě jsem využívala rýsovacího kartonu jako podložky. Při práci mohlo dojít k prosáknutí tuše, k protržení papíru skrze pero. Mé obavy byly nakonec z části oprávněné. Tuš opravdu i přes vyšší gramáž papíru prosákla. Pero sice neudělalo v obrazech žádnou díru, avšak jsou znatelné jeho rýhy. Ovšem manipulace s tak velkým formátem byla největší kámen úrazu. Několikrát došlo k poškození stran papíru, ale jelikož jsem s tímto problémem počítala, nechala jsem si papír při práci větší, abych ho mohla v samotném výsledku ořezat do správné velikosti a poškození stran nebylo znatelné.

Samotná práce na kresbě byla dokonce fyzicky náročná. V celém průběhu jsem pracovala na zemi v nepřírozených polohách a postojích, aby nedošlo k žádnému defektu na obrazu – fyzickému poškození, rozmazání, apod. Práce s tuší mi navíc nedovolila umístit obraz do svislé polohy, neboť mohlo dojít k jejímu stékání. Nejjednodušší na této práci bylo uskladnění kreseb, kdy se papír mohl lehce srolovat a zasunout do tubusu.

Jak jste si mohli povšimnout, žádný z mých obrazů není pojmenovaný. Učinila jsem tak ze dvou důvodů. Za prvé, ačkoliv lze na každý obraz pohlížet jednotlivě, každý z nich je součástí jednoho velkého celku. Jednotlivé pojmenování by mohlo rušit celkový dojem a naopak. Za druhé, pojmenováním obrazů podnítím myšlenky diváka a vnutím mu mé vnímání, což nechci. Naopak se mi líbí, že každý v mých obrazech vidí, to co chce a zapojí vlastní představu a fantazii (viz příloha č.13).

3.2.2 Příprava materiálu

Abych mohla se svou prací začít, bylo nutné si v první řadě opatřit či připravit několik věcí. Na skicovní materiál jsem si připravila vhodnou podložku s podkladem. Pro většinu skic jsem použila jako podložku papírový materiál a to především karton nebo vlnitou lepenku. Podložka bývá zpravidla ještě upravována pomocí podkladové barvy. Před nanesením podkladové bílé latexové barvy, jsem zahájila napínání papírů, aby se mi karton nezačal kroutit a vlnit, ale naopak zůstal po zaschnutí ve své původní podobě a byl vstřícnější ke štětku i barvě.

Papír se zpravidla napíná na dřevěné kreslicí prkno nebo na jakoukoliv hladkou podložku, která je větší než papír, jenž chceme napínat. Na začátku jsem papír důkladně navlhčila vodou z obou stran a nechala odkapat. Abych dosáhla ještě většího stejnoměrného provlhčení, tak jsem mokré papír dala mezi novinové papíry a dvě prkna. Díky tomu zůstal papír rovný. Následně jsem papír vyjmula, položila na prkno a vytahovala od středu k okrajům. Zafixovala jsem ho páskou ze všech stran a nechala usušit na suchém a teplém místě.

Na obrazy jsem nanášela akrylové barvy. Ty jsem si vybrala kvůli jejich nesporným výhodám. Je to disperzní barva na bázi polyakrylové pryskyřice. Barva v nezaschlém stavu, tak je vodou ředitelná, naopak v zaschlém stavu je voděodolná a barevnost zůstává neměnná. Další výhoda oproti olejovým barvám je, že akrylové barvy rychle zasychají a nepoužívá se

terpentýn²⁵, který je zdraví škodlivý. Pro mou práci byla výhoda použít akrylové barvy i proto, že jsou velmi vhodné pro papírové podložky. Po samotné přípravě materiálu jsem mohla začít s vlastní prací, která je detailně popsána výše v textu.

---

²⁵ „správně terpentýnový olej nebo terpentýnová silice je směs aromatických uhlovodíků a terpenů – těkavé podíly balzámu, které v surové formě vytékají z poraněných stromů čeledi borovicovitých (Pinaceae); obsahují také menší množství pryskyřičných zbytků a vody. Kvalitní terpentýnový olej je bezbarvá až slabě nažloutlá kapalina, T. působí při schnutí olejových barev jako mírný, kladný katalyzátor.“ Artlexikon, terpentýn [online]. Dostupné z: <http://artslexikon.cz/index.php/Terpent%C3%BDn> [cit. 14.6.2015].

4 DIDAKTICKÁ ČÁST

Pro svou didaktickou část jsem si vybrala Sportovní gymnázium v Plzni, na kterém jsem splňovala 20-ti hodinou praxi v rámci pedagogického střediska praxe. Též jsem na škole absolvovala 10-ti hodinou praxi v prvním ročníku magisterského studia, kdy mi tato škola byla přidělena. Školu jsem si vybrala znovu, jelikož už jsem znala prostředí, chod školy a p. Šlajsovou, která na této škole vyučuje výtvarnou výchovu. Velmi mě nadchlo, že i když je to sportovním gymnázium, tak žáci jsou velmi nadaní. Už při cestě chodbou visí na zdech výtvary žáků.

Pro výtvarnou výchovu mají na škole učebnu výtvarné výchovy. Ve třídě mají lavice atypicky rozestavěné, kdy tvoří dva velké ostrovy. Myslím si, že učebna mají velmi dobře vybavenou. Žáci nenosí vlastní pomůcky, ale většinu jim poskytuje p. učitelka. Na začátku roku uhradí určitou částku, z čeho se během roku nakupuje potřebný materiál. Shledávám tuhle variantu za přínosnou, jelikož nenastává problém, že by žáci neměli pomůcky na práci. Ve třídě mají k dispozici počítač a projektor, což bylo pro mou přípravu hodin přínosné, jelikož jsem žákům mohla promítat připravené prezentace. Dále disponují grafickým lisem. Co shledávám za menší problém je, že učebna je velmi prostorně malá.

V rámci téhle praxe jsem vytvořila tři výukové jednotky zaměřené na abstrakci. Třídy se na výtvarnou výchovu dělí na polovinu, kdy druhá část má hudební výchovu a následující týden naopak. Časovou dotaci mají tedy dvě hodiny týdně. Od primy do kvarty mají výtvarnou výchovu. Další dva roky mají estetickou výchovu a poslední dva roky výtvarnou výchovu už nemají. Vyzkoušela jsem si práci, jak s malými žáky, tak i s vyššími ročníky.

4.1 Příprava výukové jednotky výtvarné výchovy pro 2.A

(aplikováno na celou třídu, kdy třída je rozdělena na polovinu a EV mají každých 14dní)

Škola: Sportovním gymnázium

Třída/věk: 2.A/16-17

Počet žáků: 18

Časová dotace: 4 výukové hodiny (2x90min)

Téma: Expresivní abstrakce s hudebním podtextem

Podtéma: Grafické techniky a seznámení s abstrakcí

Tematické okruhy - Učivo: výtvarné umění jako experimentální praxe z hlediska inovace prostředků, obsahu a účinku; vývoj uměleckých vyjadřovacích prostředků podstatných pro porozumění aktuální obrazové komunikaci- osvobození obrazu od zavedeného zobrazování viditelného (Kandinskij, Kupka)

Obsah: Žáci budou tvořit záznam hudby pomocí lití barev. Jejich záznam by měl zachytávat jejich náhle rozpoložení při tvorbě, pocity a emoce, které budou mít při poslechu hudbu. Po zaschnutí barva vytvoří reliéf, který následně zpracujeme grafickou technikou frotáže, tisku z výšky.

Cíl: Žák rozumí pojmu expresivní abstrakce. Žák vytvoří minimálně tři matrice záznamu hudby daného formátu 30x15. Vytvoří minimálně jednu frotáž. Žák pochopí grafickou techniku frotáže a tisku z výšky, které si vyzkouší v praxi. Žák odevzdá od každého tisku minimálně jednu grafiku libovolného tisku, žák rozvine vlastní fantazii a představivost.

Postup: 1. část

- Úvod-teoretická část, seznámení s expresivní abstrakcí
- Zadání tématu a vizuální ukázky
- Samostatná tvorba žáků
- Úklid
- Uzavření první části reflektivními otázkami a shrnutí

2. část

- Připomenutí toho, co probíhalo minulou hodinu
- Rozdělení na dvě části (podle situace)
- Příprava matric pro tisk-výklad a praktická ukázka
- Samostatná práce žáků
- Úklid
- Závěrečná reflexe

Průběh: 1. část

- Na začátku hodiny se žákům představím, že jejich výuku povedu já a následně je začnu uvádět to tématu hodiny otázkou: „Kdo mi řekne, co si představí pod pojmem abstrakce?“ Budu předpokládat oboustrannou diskuzi se žáky. „Znáte nějakého představitele abstraktního umění? Co vyjadřuje abstrakce?“
- Po krátkém úvodu vše ještě jednou shrnu pomocí připravené prezentace o abstrakci, aby získali i přehled o historickém vývoji abstrakce. V prezentaci se budou nacházet i obrazy pro lepší vizuální představu.
- Po celou dobu výkladu hraje v pozadí po tichu hudba, která by se jim měla pomalu vsunout do podvědomí a připravit je na práci.
- Žákům sdělím zadání. Pro lepší představu jim promítnu ukázku, jak by jejich práce mohla vypadat. Nezapomenu je upozornit na hudbu, kterou by měli vnímat při tvorbě. Upozorním je na signaturu vlastních prací (to i několikrát během hodiny)
- Pomůcky k práci mají připravené na lavicích. Pokud bude žákům vše jasné a nebudou mít další otázky, tak se přesunou k samostatné tvorbě.
- Učitel v průběhu prochází a snaží se jim radit především o technických věcech, do díla by měl učitel zasahovat co nejméně, přece to má být jejich zážitek.
- Když žák vytvoří jednu matici, tak se dá schnout a tvoří další. Zřejmě budeme počítat s tím, že matrice budou schnout déle, jelikož se na nich vytvoří určitá vrstva barvy, která musí pořádně zaschnout.
- Podle času a schnutí matric si začnou vytvářet frotáž daných matric.
- Matrice si přichytí papírovou lepenkou a frotují. Samozřejmě učitel to bude ukazovat na své připravené a zaschlé matici, aby lépe žáci porozuměli zadání, pochopili

techniku, tak učitel ukáže, co si žáci mohou dovolit a jak správně při frotáži postupovat.

- Ke konci hodiny žáky učitel upozorní, že je čas na úklid.
- Na konci hodiny proběhne krátká reflexe a zakončení první hodiny. „Jak se vám dneska pracovalo při hudbě? Jaké pocity to na Vás zanechalo a zdali se to promítlo v jejich tvorbě?“

2. část

- Na začátku hodiny zopakujeme, co jsme dělali předchozí hodinu. Ověříme si zda-li žáci si z předchozí hodiny něco pamatují.
- Pak se třída rozdělí na dvě skupiny. Jeden ostrůvek z lavic bude připraven pro tisky a na druhém ostrůvku si budou žáci moci dodělat frotáže. Postupně se žáci budou během hodiny měnit.
- Následně bude učitel tvořit a ukazovat žákům, jak mají natřít matrici, jak jí mají následně setřít a vytisknout. Do toho spadá i samotná příprava papíru, které už budou mít připravené na tisk, jen jim sdělí učitel, jak se to provedlo. Vše bude učitel poprvé dělat s nimi.
- Následně žáci pracují samostatně a učitel pouze dohlíží a radí jim ohledně technických potíží, konzultuje se žáky vytisknuté práce
- Zase žáci budou upozorněny na čas a na úklid.
- Proběhne závěrečná reflexe, kde si vystavíme všechny práce a budeme nad nimi diskutovat se žáky. Měl by mít každý vlastní prostor pro vyjádření svých pocitů z tvorby a dokáže to představit svým spolužákům. „Jak se ti pracovalo při hudbě? Dokázal si se ve třídě koncentrovat? Která z grafických technik tě nejvíce bavila, a proč?“

Očekávané výstupy: Žák pochopí pojem abstrakce

Žák experimentuje se svou vlastní tvorbou

Žák ovládá grafické techniky (frotáž, tisk z výšky)

Žák si ověřuje komunikační prostředky

Forma: frontální, individuální

Metoda: výklad s diskuzí se žáky, práce s prezentací

Pomůcky: papír, čtvrtky, akrylovou barvu, špejle, pracovní oblečení, tiskařská barva, grafický lis, nádobu na namočení papíru, igelit, hadry, gázu, štětec, houby, terpentýn(ředidlo)

Hodnocení: ústní (odůvodnění známky)

Klíčové kompetence: *kompetence k řešení problémů* (vyhodnocení získaných dat na zadaných úkolech)

kompetence komunikativní (žáci se vyjadřují ke svému názoru a ke svému zhotovenému dílu, respektují spolužáky v jejich názoru, obhájí si své dílo)

kompetence sociální a personální (měli by si dokázat pomoci ve třídě při zhotovování výtvarného díla, k pocitu zodpovědnosti i k pocitu si pomáhat)

kompetence občanské (uvědomění globálních problémů planety)

kompetence pracovní (především bezpečné používání materiálů, nástrojů a vybavení; dodržení vymezených pravidel (povinností z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých a ochrany životního prostředí; utváření pracovních návyků v samostatných i týmových činnostech; využívání poznatků v běžné praxi)

Kritéria hodnocení: Pochopení expresivní abstrakce-tvorba maticí. Zvládnutí grafických technik (frotáž, tisk z výšky), kreativita, individualita

Reflexe hodiny

Na začátku hodiny jsem byla představena, že povedu dnešní hodinu. Začala jsem svůj výklad o abstrakci, kdy jsem žákům pokládala otázky a počkala jsem, než se mi načte připravená prezentace. Žáci se mnou velmi dobře spolupracovali, dokázali najít společně rysy abstrakce. Při výkladu jsem si všimla, že většinou abstrakci nerozumí a hlavně je zajímalo, za kolik peněz malíři obrazy prodali. Z jejich vlastní iniciativy začali informace hledat na svých mobilních přístrojích. Mezi časté slova jsem slýchala, že by to zvládli taky, že abstraktní umění nepovažují za umění. Ale překvapilo mě, když jsme rozebírali obraz „Černý čtverec na bílém pozadí“ od Maleviče, tak zkoušeli říkat, co by to mohlo představovat. V tomhle nemůžu říci, že by neměli fantazii. Snažili si v tom vždy najít nějakou věc, kterou jim to připomínalo.

Když jsem promítala video s Mondrianem a jeho tvorbou, tak nejdříve nevěděli o koho jde, ale nakonec si obraz žáci spojili s jménem umělce. U toho jsem začínala mít pocit, že trochu začínají chápat, z čeho mohli umělci vycházet, než dospěli k abstraktnímu obrazu. Při posledním umělci jménem Pollock, který tvořil expresivní abstrakci, jsem vnímala od žáků znovu negativní přístup. V myšlenkách jsem přemýšlela, zdali je tvorba podle Pollocka bude vůbec bavit. Žáci viděli, jak mával štětcem, jak obrovské plátna tvořil a i oni si měli vytvořit vlastní pocitový obraz, který bude tvořen litím barvy při hudebním doprovodu.“

Žáky velmi nadchlo, že u práce mohou poslouchat hudbu. Vytvořili jsme potřebné prostředí. Všechny lavice jsme přikryly novinovými papíry, i někteří žáci si vzali igelitový plášť, aby jim ušpinění barvou nebránilo v pracovním nasazení. V tomhle případě se někteří dokázali koncentrovat a někteří měli strach, že se jim tvorba nezdaří. Při závěrečné reflexi dokázali říci, jaké faktory je ovlivnili. Jestli to byla hudba, současný stav rozpoložení nebo strach z ušpinění oblečení.

Následující vyučovací dvouhodinu jsme pokračovali na předpřipravených maticích. Samozřejmě mi nastal problém, že dorazili žáci, kteří v předešlé hodině nebyli. Jelikož by nestačili vytvořit své práce, které by nezaschly, tak si je půjčili od svých spolužáků. Žákům jsem představila dnešní úkol, kdy vytvoří frotáže ze svých matic, pak tyto matrice zkusíme vytisknout. Frotáž jsem vysvětlila a předvedla na své vytvořené matici, aby žáci měli lepší představu o technice. Když žáci tvořili frotáže, měla jsem čas připravit grafické pomůcky, jako sklo, tiskařské barvy, váleček a lis. Následně měli žáci na výběr dle vlastní představivosti a vlastního uvážení, jaké barvy si vyberou a použijí. Někdy tisk nevyšel podle jejich představ a někteří ani nečekali, že bude naopak výsledek nad jejich představivost. Nečekala jsem, že žáci budou do práce velmi aktivně zapojeni.

Na konci hodiny se naučili i signaturu tisku a následně probíhala závěrečná reflexe. Při ní měli svůj obraz pojmenovat, proč vybrali takové barvy, co jim svůj výtvar připomíná (viz příloha č.14).

4.2 Příprava výukové jednotky výtvarné výchovy pro sextu

(aplikováno na celou třídu, kdy třída je rozdělena na polovinu a VV mají každých 14dní)

Škola: Sportovním gymnázium

Třída/věk: sexta/15-16

Počet žáků: 15

Časová dotace: 4 výukové hodiny (2x90min)

Téma: Zelí, nezelí

Podtéma: Tvorba papírové šablony a grafické techniky

Tematické okruhy - Učivo: interakce s vizuálně obrazným vyjádřením v roli autora, příjemce, interpreta; výtvarné umění jako experimentální praxe z hlediska inovace prostředků, obsahu a účinku

Obsah: Žáci mají před sebou zelí, kde zkusí zachytit jeho vnitřní tvar, který nebude připomínat tvar zelí. Následně zkusí zelí vystylizovat a vytvoří šablonu pomocí vyřezávání. Šablonu žáci vyfrotují a vytisknou, tak aby se projevila jejich kreativita (šablonu mohou dávat přes sebe, posouvat, otáčet, použít i barev nebo jiných dostupných prostředků).

Cíl: Žák vytvoří jednu šablonu. Žák dokáže se šablonou experimentovat v následném tisku a frotáži. Žák prokazuje svou kreativitu a originalitu.

Postup: 1.část

- Výklad a zadání práce
- Samostatná práce žáků-studie zelí
- Tvorba šablony
- Frotáž
- Úklid
- Reflexe a hodnocení

2.část

- Zopakování předešlé hodiny a rozdání šablon

- Tisk a experiment se šablonou
- Reflexe a hodnocení
- Úklid

Průběh: 1.část

- Seznámím žáky s tím, co je bude čekat v následujících minutách. Ukážu jim vizuální ukázky a upozorním na možné nastávající problémy při tvorbě šablon. Žákům položím otázku: „Co je to frotáž?“
- Žáci začínají samostatně pracovat a skicují zelí. Učitel prochází a konzultuje a společně zkusí vybrat určitý úsek, který by se hodil na šablonu.
- Následně žáci začínají vyřezávat. Žáci jsou upozorněni na rizika nebezpečí a pro svou práci musí použít řezací podložku.
- Žáci mají vyřezané šablony, tak zkusí frotáže. Zkouší experimentovat.
- Ke konci hodiny jsou upozorněni na úklid.
- Následuje závěrečná reflexe, kdy žáci představí svým spolužákům, jak postupovali a zhodnotí průběh práce.

2.část

- Žáci si rozeberou své šablony. Mezitím učitel připraví tiskařské barvy a pomocné papíry na lavici.
- Učitel ukáže, jak mohou se šablonou pracovat a nabídne několik možností. Nechá žáky využít jejich kreativitu a originalitu.
- Žáci samostatně pracují a jsou upozorňováni na některé možnosti nedostatku tisku.
- Ke konci hodiny žáci představí svou tvorbu spolužákům.
- Následně se ohodnotí
- Učitel uklidí tiskařské barvy, obrázky nechá rozložené, aby doschly.

Očekávané výstupy: Žák pochopí pojem šablona, frotáž

Žák experimentuje se svou vlastní tvorbou

Žák ovládá grafické techniky

Žák si ověřuje komunikační prostředky

Forma: frontální, individuální

Metoda: výklad s diskuzí se žáky, práce s ukázkami

Pomůcky: zelí, papír, tužka, čtvrtka, řezací podložka, řezací nůž, tiskařská barva, houbička, štětec, terpentýn (ředidlo)

Klíčové kompetence: *kompetence k řešení problémů* (vyhodnocení získaných dat na zadaných úkolech)

kompetence komunikativní (žáci se vyjadřují ke svému názoru a ke svému zhotovenému dílu, respektují spolužáky v jejich názoru, obhájí si své dílo)

kompetence sociální a personální (měli by si dokázat pomoci ve třídě při zhotovování výtvarného díla, k pocitu zodpovědnosti i k pocitu si pomáhat)

kompetence občanské (uvědomění globálních problémů planety)

kompetence pracovní (především bezpečné používání materiálů, nástrojů a vybavení; dodržení vymezených pravidel (povinností z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých a ochrany životního prostředí; utváření pracovních návyků v samostatných i týmových činnostech; využívání poznatků v běžné praxi)

Hodnocení: ústní (odůvodnění známky)

Kritéria hodnocení: Vytvoření šablony, frotáže a tisku. Experimentování s tiskem a zjišťování, co ta šablona dokáže. Originalita a kreativita.

Reflexe hodiny

Na začátku hodiny jsem před žáky položila nařezané zelí, ale musela jsem jim oznámit, že to není svačina. Měli si naskicovat pro ně zajímavou část, z které jsme následně vybrali úsek, který se hodil na šablonu. Před začátkem vyřezávání byli všichni upozorněni na nebezpečí, které jim může hrozit. Vysvětlila jsem jim, jak se s řezacím nožem pracuje. Samozřejmě, že musí použít řezací podložku. Mezi žáky jsem procházela a radila jim, upozorňovala na případné možnosti vzniku problému při vyřezávání.

V průběhu práce jsem si všímala, jak mi žáci říkají, že to nevypadá jako zelí, a jestli je to takhle správně, i když to bylo účelem. S vyřezáváním se žáci poprali velmi dobře. Dokázali

stihnout a vytvořit frotáže svých šablon, kde už zkoušeli experimentovat sami. Zkusila jsem jim nabídnout určité možnosti tvorby.

Líbila se mi jejich samotná iniciativa. V závěrečné reflexi bylo vidět u některých žáků, jak jejich postup se v průběhu měnil. Nejdříve zachytili zeli, a následně vybrali detail, s kterým pracovali na tvorbě šablony. Tyto věci ve většině případu dělali podvědomě, než že by si to uvědomovali. To vyplynulo ze závěrečné reflexe.

V další hodině jsme šablony tiskli tiskařskými barvami. Zase jsem vysvětlila, co všechno můžou dělat s papírovou šablonou. Samozřejmě jsem jim předvedla názornou ukázkou, kdy jsem zašpinila konec štětce a lehce jsem přejížděla přes šablonu. Zkoušela jsem se šablonou posouvat a i obracet, vytvářet pás. Následně to bylo v režii žáků, kdy měli vytvořit inovativní tisk (viz příloha č. 15).

Někteří žáci dokázali zaplnit celý formát tiskem ze šablon, dále zkoušeli tisky doplňovat o další barvy nebo i dokreslovat do tisku.

Úklid po tiskařských barvách jsem dělala sama, jelikož jsem nechtěla, aby děti pracovaly s terpentýnem. Tato výuková jednotka je i vhodná pro třídy, kde nemají grafický lis.

4.3 Příprava výukové jednotky výtvarné výchovy pro Primu

(aplikováno na celou třídu, kdy třída je rozdělena na polovinu a VV mají každých 14dní)

Škola: Sportovním gymnázium

Třída/věk: prima/12-13

Počet žáků: 15

Časová dotace: 2 výukové hodiny (90min)

Téma: Froasáž

Podtéma: Technika froasáže

Tematické okruhy - Učivo: interakce s vizuálně obrazným vyjádřením v roli autora, příjemce, interpreta; výtvarné umění jako experimentální praxe z hlediska inovace prostředků, obsahu a účinku; vývoj uměleckých vyjadřovacích prostředků podstatných pro porozumění aktuální obrazové komunikaci- osvobození obrazu od zavedeného zobrazování viditelného

Obsah: Žáci dostanou výklad o technice „froasáž“ a k dispozici budou mít názorné ukázky. Následně si techniku sami vyzkouší a tou technikou vytvoří několik obrázků, který budou abstraktní.

Cíl: Žák vytvořit pět froasáží na formát A5. Vytvořené obrazy by měli být abstraktní.

Postup:

- Výklad a zadání práce
- Samostatná práce žáků-muchlání papíru
- Tvorba obrazů
- Úklid
- Reflexe a hodnocení

Průběh:

- Seznámím žáky s tím, co je bude čekat v následujících minutách. Ukážu jim vizuální ukázky. Žákům položím otázku: „Co je to froasáž?“ a postupně začnu vysvětlovat princip techniky.
- Žáci začínají samostatně pracovat při mém výkladu, kdy vše dělají postupně, jak říkám.
- Mezitím procházím, radím a odpovídám na případné dotazy.
- Pracují s vodovými barvami, tužkou, fixou nebo tuší. Opravdu bude záležet na jejich kreativitě.
- Ke konci hodiny jsou upozorněni na úklid.
- Následuje závěrečná reflexe, kdy představí, co vytvořili svým spolužákům.

Očekávané výstupy: Žák pochopí pojem froasáž

Žák experimentuje se svou vlastní tvorbou

Žák si ověřuje komunikační prostředky

Žák využije vlastní fantazii

Forma: frontální, individuální

Metoda: výklad s diskuzí se žáky, práce s ukázkami

Pomůcky: papír, tužka, pero, tuš, vodové barvy, fixy, propiska

Klíčové kompetence: *kompetence k řešení problémů* (vyhodnocení získaných dat na zadaných úkolech)

kompetence komunikativní (žáci se vyjadřují ke svému názoru a ke svému zhotovenému dílu, respektují spolužáky v jejich názoru, obhájí si své dílo)

kompetence sociální a personální (měli by si dokázat pomoci ve třídě při zhotovování výtvarného díla, k pocitu zodpovědnosti i k pocitu si pomáhat)

kompetence pracovní (především bezpečné používání materiálů, nástrojů a vybavení; dodržení vymezených pravidel (povinností z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých a ochrany životního prostředí; utváření pracovních návyků v samostatných i týmových činnostech; využívání poznatků v běžné praxi)

Hodnocení: ústní (odůvodnění známky)

Kritéria hodnocení: tvorba obrazu technikou froasáže. Originalita a kreativnost. Zapojení fantazie do tvorby.

Reflexe hodiny

Při příchodu do třídy byli žáci velmi vřelý. Byla jsem představena jako praktikantka a žáci upozorněni, že jejich paní učitelka tam dneska není a mají se obracet se vším na mě. Měla jsem možnost použít počítač a přes projektor jim pustit připravenou prezentaci o froasáži. V průběhu prezentace žáci dostali pokyn muchlat papíry.

Při muchlání papíru došlo k menší nepozornosti. Dále jsem pokračovala ve výkladu, v kterém jsem jim sdělila- jaké pomůcky k práci potřebují, aby dosáhli cíle. Měli možnost pracovat s vodovými barvami, takže si vybarvili papíry a pracovali zároveň na všech pěti papírech, aby papíry stíhaly uschnout.

Při zadání úkolu se chlapci do práce vrhli velkou energií, za to děvčata byla hodně opatrná. Chlapci se snažili hodně experimentovat. Velmi mě překvapilo, že žáci se nebojí mě oslovovat a ptát se na cokoliv. V průběhu hodiny, kdy pracovali, jsem obcházela třídu a radila jsem, jak to lépe vyřešit nebo co ještě vylepšit. Nezapomínala jsem vždy najít něco, co se povedlo a pochválit. Dodávala jsem potřebné materiály jako papíry, vodu a připravenou tuš. V hodině si žáci mezi sebou povídali, takže ve třídě byl přiměřený hluk, který mi vůbec nevadil.

Po dokončení prací nastal čas na úklid. Při úklidu mi vznikl menší chaos, který nastal hlavně u umyvadla, ke kterému se všichni nevešli. Vzápětí, když se nemohli dostat k umyvadlu, tak se kluci začali rvát a neuklízeli. V druhé části třídy jsem si úklid ohlížela včas.

Musela jsem každému extra říct, co má udělat jinak mi to neuklidili. Úklid trval o trochu déle, než jsem předpokládala. Na reflexi výkresu zbylo deset minut, kdy jsme všechny výkresy rozložili na zem a následně si stoupli do kruhu. Tady mi nastal maličký problém, kde se mnou žáci nechtěli komunikovat dobrovolně a trošičku mi pomohla paní učitelka, která je začala oslovovat za mě.

Některé práce byly velmi vydařené, ale byl hodně velký problém, aby vytvořili něco abstraktního. Při dotazování, kdy žáci si nevěděli rady, jsme zkoušeli hledat konkrétní věci. V druhé polovině třídy jsem musela trochu upravit zadání, kde neměli tvořit abstraktní obrazy, ale měli ve výtvoru najít zvíře, které bude přes celý formát.

4.4 Závěr reflexe

Mým cílem, aplikovat východiska z mé vlastní tvorby do výtvarné činnosti, kdy jsem žáky neučila pouze výtvarné postupy, ale snažila se rozvinout jejich vnímání, vlastní představivost a osobité vyjádření, dle mého názoru byl splněný. I když žáci byli limitováni danými technickými postupy, tak dokázali si v nich najít jistý styl, který jim vyhovoval.

Všechny tři výukové jednotky byly zaměřené především na abstrakci, ale každá jednotka k tomu došla jiným způsobem. V první výuce jsem šla přes historii dějin abstrakce, kde jsem chtěla, aby žáci pochopili a porozuměli abstrakci, což si myslím, že dost pomohlo k jejich tvorbě, na kterou začali pohlížet trochu jiným směrem. V druhé výuce měli žáci nejprve nastudovat daný objekt, což v tomhle případě bylo zelí. Z reálného podnětu měli zkusit vytvořit abstraktní šablonu k tisku. Bylo skvělé pozorovat tvorbu, kdy všichni měli stejný základ, ale výsledek byl odlišný. V třetím případě měli žáci svou fantazii podnítit technice froasáže. Myslím si, že na to žáci nebyli na tolik vyzrálí, aby si s tímhle úkolem poradili. Nemohu říci, jestli to vzniklo z důvodu špatného zadání nebo špatného výběru výukové jednotky pro třídu. Když v obrazech měli najít konkrétní dané věci, například zvíře, tak jim to nedělalo problém.

Shledávám svou praxi za velmi podařenou, v které jsem měla možnost získat další zkušenosti pro svojí budoucí profesionální dráhu.

5 ZÁVĚR

Svou diplomovou práci jsem rozdělila na tři části, přičemž jsem každou část pojmenovala: teoretická, praktická a didaktická. Už výběr tématu, Geometrická abstrakce, bylo pro mě další výzvou, jelikož abstrakce mě zajímá už počátku mé tvorby. Byla jsem ráda, že jsem mohla si toto téma zvolit za diplomovou práci.

V teoretické části jsem se zabývala historií abstrakce. Tyto studie materiálu byly pro mou tvorbu nezbytnou součástí v uspořádání vlastních myšlenek, z kterých jsem si začala tvořit svoje cíle pro práci. Hlavní inspirace pochází z dějin výtvarného umění, jehož představitelem je Robert Delanauy, ale myslím si, že v tomto období je spousta věcí k inspiraci, kupříkladu umělci, umělecké směry, techniky atd.

Diplomová práce měla dva cíle. Prvním cílem bylo vytvoření 6-ti maleb středního formátu, které mají reálný základ v prostředí. Při tvorbě jsem vyzkoušela mnoho způsobu, jak téma uchytit. Snažila jsem se dodržet zadání, kdy jsem měla vytvořit 6 maleb středního formátu, proto mé prvotní skici směřovaly do malby. V průběhu vývoje při práci na skicách jsem experimentovala s různými výtvarnými technikami. Následkem toho se barva stávala pouze doplňkovým prostředkem a nakonec ji kresba vytlačila úplně. Kresba byla pro mou tvorbu nejvhodnějším způsobem vyjádření mých představ, ačkoliv mým cílem bylo vytvoření středních formátu, zvolila jsem velkoformáty o rozměru 150x100cm, protože jsem měla dojem, že na malém rozměru nevynikne šrafa, linie, stínování. Práce byla velmi časově a fyzicky namáhavá, i přesto doufám, že výsledek, v někom probudí pozitivní dojmy. I když jsem byla s výsledkem spokojená, tak si myslím, že se můžu ve své tvorbě zdokonalovat.

V didaktické části jsem vyzkoušela veškeré uplatněné poznatky v mé práci. Myslím si, že pro výukové jednotky jsem zcela nevyužila veškeré možnosti, které bych z mé práce mohla uplatnit, přesto mám dojem, že zadaný cíl jsem splnila. Dokázala jsem si ověřit, že je velmi důležité, aby si žáci rozvíjeli představivost a nezapomínalo se i na abstraktní umění. Bylo zřejmé, že ne všechny děti si tento styl oblíbí nebo pochopí, ale potěšilo mě, jak se v danou chvíli dokázali poprat se zadáním abstrakce a dokonce vytvořili zajímavý výtvoř.

6 RESUME

I created a cycle of six large paintings. These images are created drawing. The inspiration for my work was primarily a painter Robert Delanauy, Ladislav Novák and the very history of abstract art.

The final version was preceded by the design part, which over developed. I used sketches in their own photographs, paintings, acrylics and last drawing. Drawing is created pen and ink, the whole forming hatch. Hatch helped me shading images.

The images have a name, because everyone can use their own imagination when looking at paintings. In this work I describe the whole course of my creation and subsequent use in teaching units for the arts.

7 SEZNAM LITERATURY

7.1 a) knižní literatura

- ŠPAČEK, Jiří; ŠPINKOVÁ, Eva; HRUBANOVÁ, Věra. *Dějiny umění*. Praha: Argo, 1998. ISBN 80-7203-076-0.
- DEMPSEYOVÁ, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí*. Slovart, 2002. ISBN 80-7209-402-5.
- BERNHARD, Marianne; BODMER, Gabriele; BOGNER, Margit. *Univerzální lexikon umění*. München, 1995. ISBN 80-7176-393-4.
- GAWLIK, Ladislav. *Dějiny výtvarného umění/II.díl*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2010. ISBN-978-80-7043-909-8.
- MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury 3*. Praha: Idea servis, 2003. ISBN 80-85970-47-3.
- MALINA, Václav. *Jasná zpráva: geometrie, ornament, koncept a vizuální poezie na Plzeňsku*. Plzeň: Galerie města Plzně, 2007. ISBN 978-80-254-0529-1.
- KAPPEL, Pavel. *Zdeněk Sýkora barva a prostor*. Praha: Verzone, 2010. ISBN 978-80-904546-4-4
- POSPISZYL, Tomáš. *Lidem budoucnosti studie k neoplasticismu Piet Mondrian*. Praha: Triáda, 2002. ISBN 80-86138-31-3.
- MLÁDKOVÁ, Meda. *Zdeněk Sýkora, Karel Malich linie a dráty - Dialog = lines and wires - a Dialogue*. Praha: Museum Kampa - Nadace Jana a Medy Mládkových, 2009. ISBN 978-80-87344-03-3.
- PRIMUS, Zdeněk. *Umění je abstrakce: česká vizuální kultura 60. Let. 1*. Praha: KANT ve spolupráci s Arbor vitae, 2003. ISBN 80-86217-30-2.
- FIALA, Fiala. *Lubomír Přibyl*. Praha: Gallery, 2006. ISBN 80-86990-02-8.
- JANIŠTOVÁ, Anna. *Marie Filippovová menší formáty + (instalace) : 9. července - 30. srpna 2009 : Galerie výtvarného umění v Chebu, Kabinet kresby a grafiky*. Cheb: Galerie výtvarného umění, 2009. ISBN 978-80-85016-96-3.
- PRIMUS, Zdeněk. *Věroslav Bergr: malíř, sochař, grafik*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2008. ISBN 978-80-7405-013-8.
- SÝKOROVÁ, Natalie. *Ivan Chatrný*. V Lounech: Galerie Benedikta Rejta, 2012. ISBN 978-80-85051-19-3.

7.2 b) internetové zdroje

- http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=87 VYHLEDÁNO: 21.2.2015
- http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=85117&s_lang=2&title=Section%20d%27or VYHLEDÁNO: 20.6.2015
- <http://artslexikon.cz/index.php/Terpent%C3%BDn> VYHLEDÁNO: 14.6.2015
- https://cs.wikisource.org/wiki/Ott%C5%AFv_slovn%C3%ADk_nau%C4%8Dn%C3%BD/Abstraktn%C3%AD VYHLEDÁNO: 20.5.2015
- <http://www.abstraktniumeni.cz/historie.php> VYHLEDÁNO: 25.2.2015

8 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1- Obraz: Robert Delaunay, 1926, Tour Eiffel, oil on canvas, 169 × 86 cm, Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris (internetový zdroj - https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Delaunay Vyhledáno: 10.2. 2015)

Příloha 2 – Obraz: Robert Delanauy Champs de Mars, La Tour rouge, 1911, Art Institute of Chicago (internetový zdroj - https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Delaunay#/media/File:Delaunay_ChampDeMars.jpg Vyhledáno: 10.2.2015)

Příloha 3 – Obraz: Robert Delaunay, 1912, Les Fenêtres simultanée sur la ville (Simultaneous Windows on the City), 40 x 46 cm, Kunsthalle Hamburg (internetový zdroj - https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Delaunay Vyhledáno: 10.2.2015)

Příloha 4 - Vlastní fotografie: ukázka prvotních vlastních inspirativních fotografií (vlastní fotografie)

Příloha 5 – Obraz – Ladislav Novák, bez názvu (internetový zdroj - http://www.galerieaspekt.com/u_novak.php Vyhledáno: 15.3.2014)

Příloha 6 - Grafické znázornění

Příloha 7- Skicovní malby (vlastní fotografie)

Příloha 8 – Šablonový tisk: ukázka (vlastní fotografie)

Příloha 9- Fantazijní krajiny (vlastní fotografie)

Příloha 10 – Lineární krajiny (vlastní fotografie)

Příloha 11 – Lineární krajiny doplněné o podmalby a šrafu (vlastní fotografie)

Příloha 12 - Vlastní froasáže (vlastní fotografie)

Příloha 13 – Finální verze: 150x100cm (vlastní fotografie)

Příloha 14 – Ukázka tvorby žáků: 2.A (vlastní fotografie)

Příloha 15 – Ukázka tvorby žáků: sexta (vlastní fotografie)

Příloha 1

Příloha 2

Příloha 3

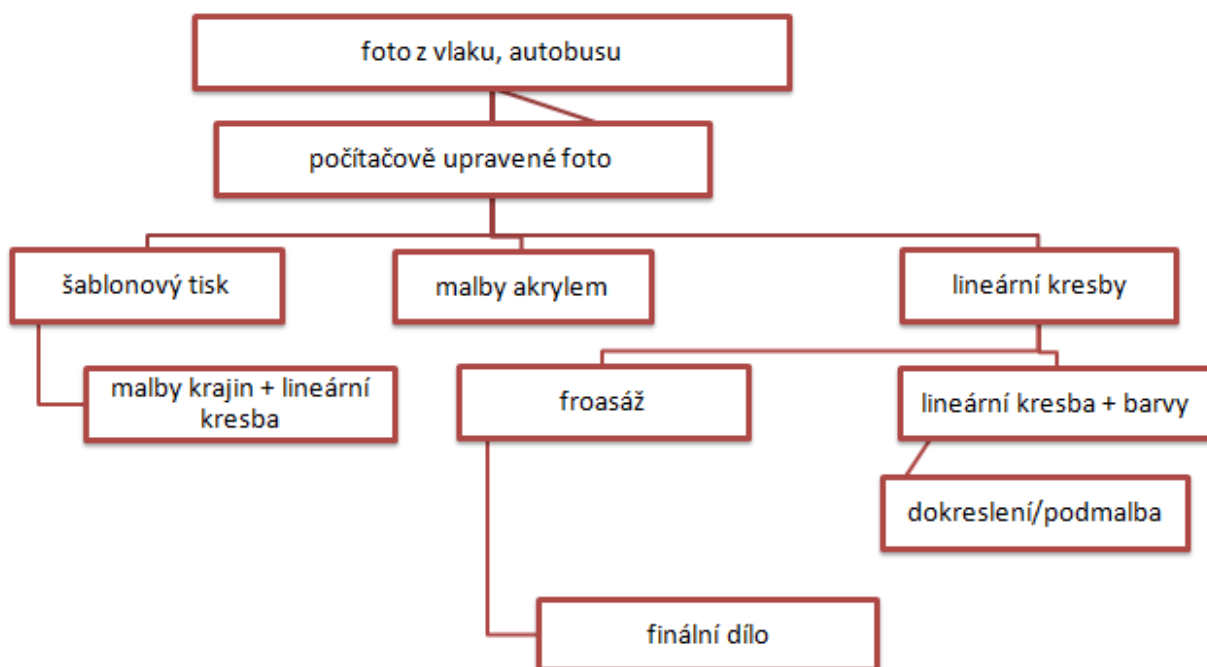
Příloha 4

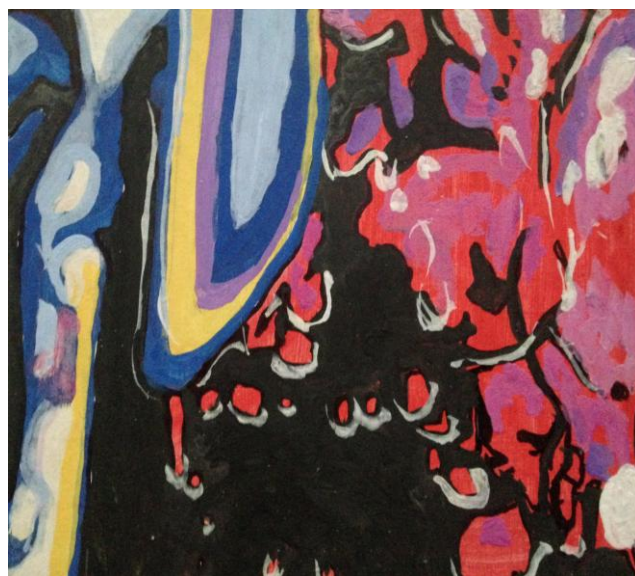
Příloha 5

Příloha 6

Příloha 7

Příloha 8

Příloha 9

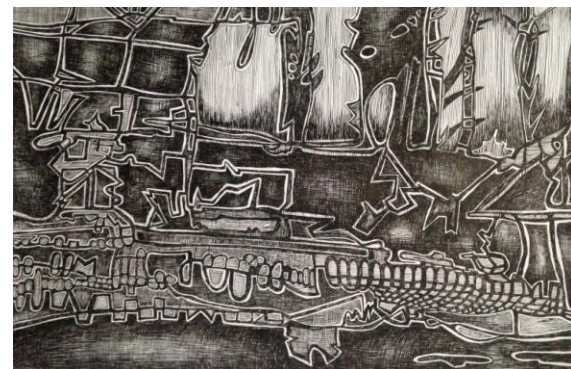
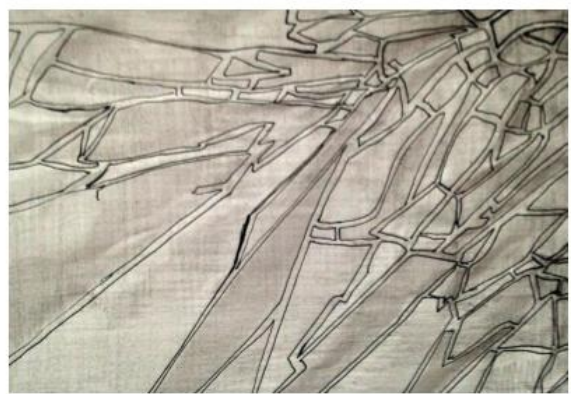
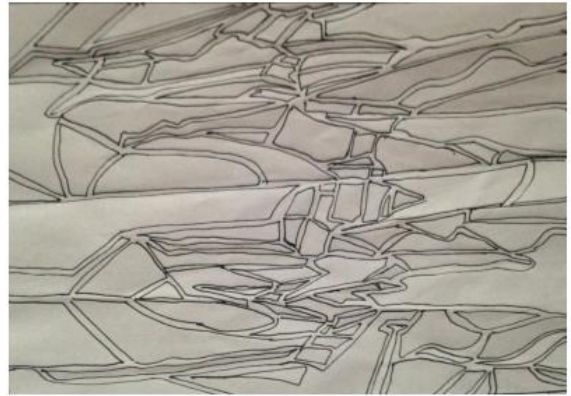
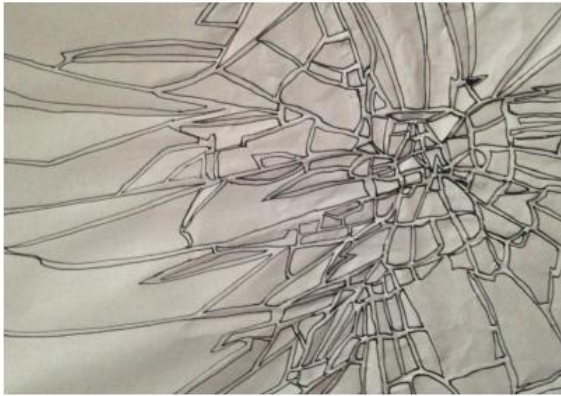
Příloha 10

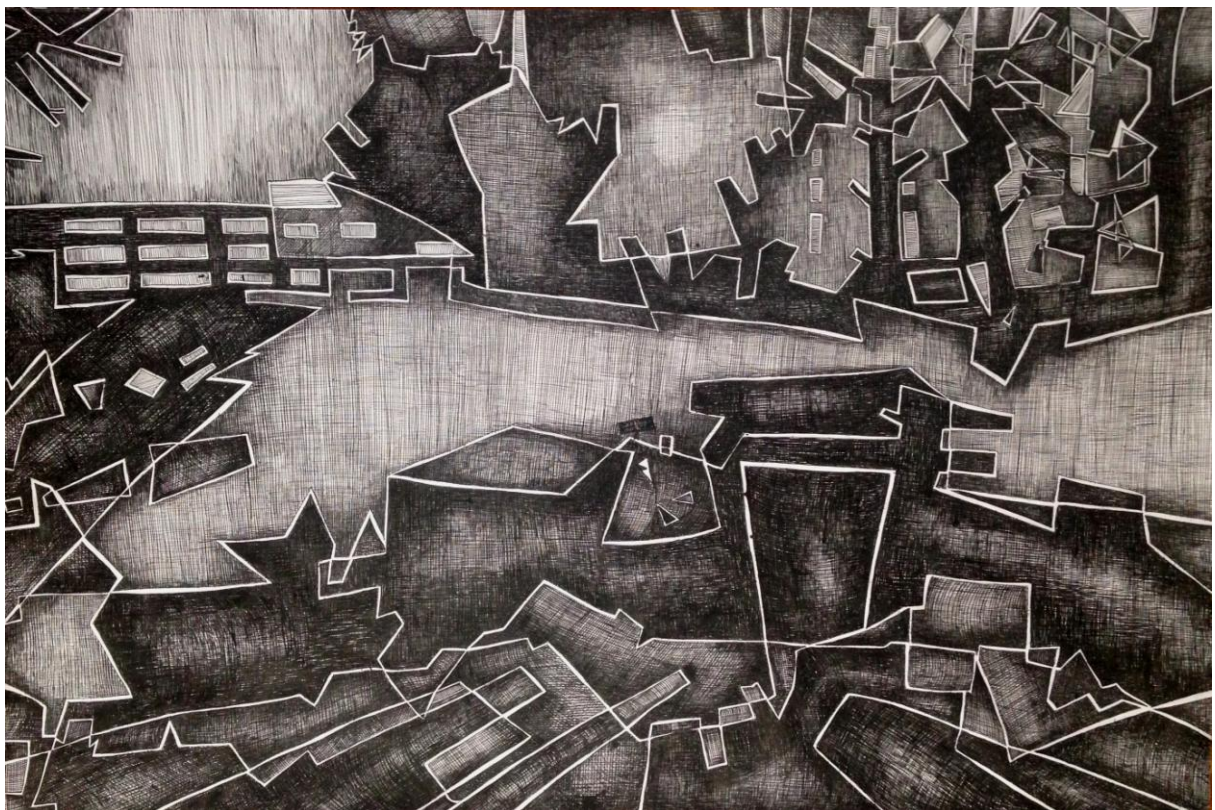
Příloha 11

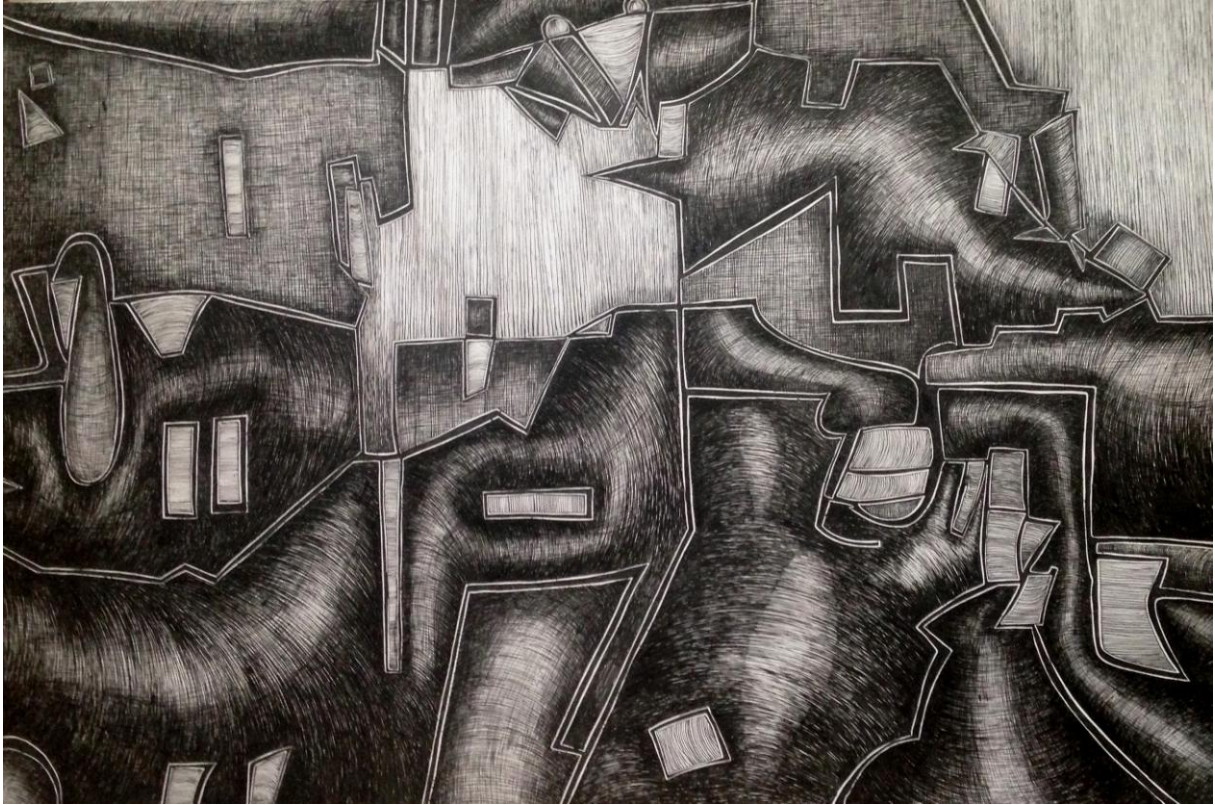

Příloha 12

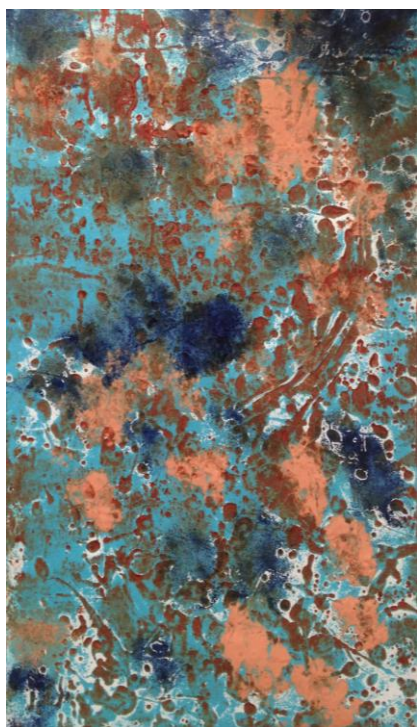
Příloha 13

Příloha 14

Příloha 15

